

entrevista

Musicòleg, compositor, director, articulista i investigador, Lluís Albert va néixer el 14 de juny de 1923 a Barcelona. Escalenc de cor i amb arrels familiars a l'Escala, Verges i Galliners, estima, promou i defensa, amb una passió que s'encomana, la música, les sardanes, l'Escala, l'Alt i el Baix Empordà, la regió de Girona, el país i l'obra de Caterina Albert, Víctor Català, la seva tia i padrina. Poques persones com ell deuen conèixer la música popular catalana i la música clàssica feta a les nostres comarques. Hi trobaríem pocs llocs on no hagi interpretat, dirigit o en què no s'hagi sentit algun cop música seva. Passa dels noranta anys, però res no li impedeix continuar.

Lluís Albert, sempre en dansa!

XAVIER CORTADELLAS > TEXT

JUDIT PUJADÓ > FOTOS

*Si sabem d'on venim,
podem tenir una visió més clara
de cap a on anem*

—**Noranta-dos anys i ningú ho diria.**

—És la il·lusió el que em dona vida. No hi ha secret. Llevar-me cada matí i tenir coses per fer, projectes per portar a cap, obres per estrenar... Fa pocs mesos que ha sortit un disc de l'Esbart Català de Dansaires amb tot d'instrumentacions meves. És un disc d'homenatge perquè quan jo era jove —fa molts anys!— em vaig integrar a l'Esbart Català de Dansaires i en vaig ser el director musical. El disc es va presentar abans de l'estiu. D'aquí a poc —això ens ho deia al mes de juliol— s'interpretaran unes obres meves a Torí. Sempre estem igual.

—**Sempre en dansa!**

—Això sí, però el meu punt flac són les cervicals. Tinc una manca d'equilibri espantosa. Suposo que em ve de tantes hores d'estar arronsat fent solfa. El meu pànic és quan els músics em volen fer dirigir alguna obra i em fan pujar en un cadafal. Ah, carai! Faig tentines. És quan es descobreix que sóc vell!

—**Lluís Albert marca el compàs d'aquesta conversa amb el mateix ritme intens amb què tothom que l'ha tractat sap que ha viscut les seves passions. Amable, imparabile, inquiet, xerraire, detallista i dotat d'una energia extraordinària. Qui vulgui entrevistar-lo o qui vulgui parlar-hi, haurà de passar per la prova d'adaptar-se al seu ritme. Val a dir que és força probable també que en sortirà satisfet.**

Joan Domènech va explicar molt bé com era aquest home i tot el que havia fet a Lluís Albert, un home apassionat, la biografia que va publicar sobre ell l'any 2001. El cas, però, és que Lluís Albert no tenia cap intenció d'aturar-se, i aquesta biografia ha quedat curta. No ha parat de compondre i de fer coses. En total, ja ha compost més de noranta sardanes, dues rapsòdies, una suite, tres concerts, dos goigs, una desena de cançons de concert... La llista és molt més llarga. Joan Domènech va tornar a parlar-ne aviat farà quatre anys, en una conferència a l'Escala el dia de Sant Jordi, amb motiu del norantè aniversari de Lluís Albert. Poden visualitzar-la fàcilment a la xarxa, gràcies a Canal 10. I encara, ens en va fer un bon resum al perfil que vam publicar en el número 280 de la *Revista de Girona* del setembre-octubre del 2013. Ha estat amb tot aquest material i algun altre, com la Judit i jo ens hem arribat fins a la casa de l'Escala que porta per nom «Solitud», on viu en Lluís Albert amb la Montserrat Puig-Serra, la seva muller des del 22 de juny de 1951. Es van conèixer a l'Orfeo Laudate de Barcelona. Abans de començar, però, ell ha insistit a demanar-nos què volíem beure i ha volgut que ens acostéssim al tros d'eixida que hi ha a tocar la porta d'entrada del Clos del Pastor. Davant nostre, el mar. A l'esquerra, l'Escala i, sobretot, més enllà, el mar del golf de Roses.

—Avui m'ha fallat perquè hi ha calitja. Però m'emociono quan penso que la silueta de l'Albera i del golf de Roses són pràcticament igual a com les van veure els primers grecs fa vint-i-set segles.

L'Escala, en canvi, s'ha embastardit molt en aquest últims quaranta anys.

—**A la revista *Alberes*, David Pujol ens recordava no fa gaire que en Lluís, amb el seu germà i d'avinença amb un altre veí afectat, Josep M. Ylla, de Viladamat, van oposar-se a fer a Cinc Claus un projecte semblant al de l'Empuriabrava.**

—Era en els anys vuitanta. Ja havien fet el projecte i, tot i que nosaltres teníem la meitat de les terres, no ens n'havien dit res. Joan Rendé, que signava amb el pseudònim Doctor Scòpius, va parlar-ne a «*Un Juli Verne a Cinc Claus*», un article irònic que va publicar a l'*Avui*. Com que un dels promotors era l'empresari Miquel Arpa, Rendé va escriure que no entenia com era que un compositor com jo fos tan contrari a la inspiració de l'Arpa. El turisme és bo, però no ens hi hem de supeditar. En els anys seixanta, a l'Escala, tot quedava al poble. Hi havia botiguers, tothom anava al centre. Va ser quan el turisme va beneficiar tothom. Ara, però, tot són interessos forasters. Aquest grans supermercats, aquests grans projectes... Res! Molta fressa de boixets i poques puntes!

—**Està bé aquesta frase! Llàstima que l'hagi de fer servir per parlar de coses que no ens agrada que passin enlloc.**

—Ho vaig aprendre de la meva tia. D'ella vaig heretar una colla de coses formidables. Tinc una col·lecció d'adagis que vaig recopilar. També n'hi ha d'altres que va fer ella mateixa. La tia Caterina portava al moll dels ossos això de la cosa popular. I coneixia molt bé el tarannà de la gent del poble, gràcies a la relació continuada que tenia amb parcers, arrendataris i censalistes. Al costat del llit sempre tenia una llibreta i, quan hi anava a xerrar algú d'aquells que li pagaven l'arrendament, així que deien alguna cosa que li cridava l'atenció, s'ho apuntava. Recordo un dia que jo hi era que, un que l'havia anat a veure li va dir: «Desenganyí's, senyoreta. L'laurat de vaques i cavat de dones, molt trepitjat i poc treballat!». Vaig veure que ho anotava de seguida.

Joan Rendé va escriure que no entenia com era que un compositor com jo fos tan contrari a la inspiració de l'Arpa

—**Avui a aquell home li cauria al damunt tot el pes de la llei feminista i animalista. Ja li va agradar això, a la seva tia?**

—Carai! Ja us dic que s'ho va apuntar de seguida. El llit on rebia la gent tenia una capçalera amb incrustacions, tan ben treballada, que en Josep Mainar, que va escriure el llibre *Vuit segles del noble català*, alguna vegada m'havia dit que volia venir a veure-la bé. Com és sabut, la meva tia va morir als 96 anys. Fins a l'últim moment va estar rebent gent i signant autògrafs, sense ni tan sols haver-se de posar les ulleres. Reconec que la meva tia va exercir una gran influència en la meva formació d'adolescent, tant en l'aspecte cultural i artístic com èticament. Aspectes positius del meu caràcter els dec en gran part al gran contacte que vaig mantenir amb ella, per circumstàncies de la Guerra Civil i les seves conseqüències.

—**De tant que s'hi avenia va acabar essent el curador del seu llegat.**

—Vaig haver de deixar tot el que tenia a Barcelona. Era a començaments dels

seixanta. La veritat és que em va costar molt. Tenia obertes les portes del Palau de la Música i volia fer oposicions per entrar de mestre de composició en el Conservatori, però vaig haver de renunciar-hi. Havia arribat un moment que ella no podia pagar ni la contribució, en gran part pel desmembrament que havien sofert les finques, per les expropiacions de l'època roja. Ella no en va voler dir mai «època republicana». Considerava que era una deshonra per als ideals que havien defensat tres generacions familiars.

—**No portava bé les finques?**

—Tenia un sentit massa patriarcal de tot plegat. No amago que més d'un cop vam tenir alguna palestra. Era tossuda en molts aspectes. Pompeu Fabra deia que era «una mula de mal ferrar». Que li hagués dit això li agradava. Ho tenia com un elogi. Quan jo li deia que havíem d'apujar un arrendament, sovint em contestava que per a ella la gent de qui li parlava era com si fossin de la família. Literàriament i musicalment ens aveníem molt més. Vaig

recuperar cançons populars que ella recordava haver sentit. Me les cantava i jo les transcrivia dels seus llavis. Vaig recopilar-les l'estiu de l'any 1943, per editar-les finalment l'any 1994 en el volum per a cant i piano titulat *Cançonner de l'Empordà*.

—**Els Albert vénen de Verges.**

—Sí: és la casa més alta del poble. Fa uns anys la vam cedir a l'Ajuntament. Després de la guerra estava en un estat lamentable. De la guerra, és clar, en tinc un record dolentíssim. No van gosar assassinar el meu oncle, en Francesc Albert, perquè havia anat a fer mítings amb el diputat Pere Blasi per Esquerra Republicana. Però era propietari, i amb això ja n'hi havia prou. Es deia Francesc perquè a la família anàvem combinant els dos noms: Francesc o Lluís, encara que el meu pare es digués Martí. I la meva mare, Mercè Rivas Bardera. Per la part materna procedim de Galliners.

—**Quants fills van tenir?**

—Quatre. La Maria Dolors, que va ser infermera; el meu germà, Francesc,

Víctor Català era tossuda en molts aspectes. Pompeu Fabra deia que era una mula de mal ferrar

que va ser oficial de la Marina; jo, que em dic Lluís, igual que el pare de la Víctor Català; i la Mercè, que va morir prematurament. Jo vaig néixer a Barcelona circumstancialment. Justament el meu pare tenia la prouja que tots els seus fills fossin escalencs. Sempre m'havia sabut una mica de greu no haver-hi nascut. Ara ja no: l'any 1998 l'Ajuntament de l'Escala em va nomenar fill adoptiu, i em va concedir la Medalla d'Honor de la Vila. Fa temps que penso que un neix allà on és la seva mare, però que en realitat és d'allà on vol morir. I jo vull morir a l'Escala.

—Altres cops vós mateix heu explicat que, quan us vau casar, tota la música que havia sonat era vostra.

—Quan em morí, també. Vull que soni una «Déu vos salve» meva —estrenada pel casament i ampliada després per a tres veus blanques, que l'any 1956 vaig ofrenar a l'Escolania de Montserrat amb motiu del 75è aniversari de la coronació de la Verge Bruna com a Patrona dels Catalans— i també un temps de la meua «Suite Clàssica Catalana en la menor», que vaig dirigir amb l'Orquestra de Cambra de Girona. Està inspirat en una dansa de la mort de Vilanova i la Geltrú.

—Com la de Verges?

—Més nova. Del 1780. S'havia perdut, però fa uns anys es va trobar el quadern a Vilanova i la Geltrú. La casa de Verges encara és nomenada can Ponton. Aquest motiu procedeix de la contracció i adulteració del nom del meu besavi, Josep Anton. Com he dit, ara és propietat de l'Ajuntament. Hi volen fer un museu. Entre Verges i Ullà, els Albert també tenien un mas, can Xiquet. Aquest nom ve de Francesc, Francisquet o Xiquet, el nom del meu rebesavi. Antigament es deia mas Sàbat. Era d'on provenia l'Andreu Sàbat, un notari que va escriure l'any 1672 la *Història de Santa Catharina d'Alexandria*. És on s'explica per primera vegada que van fundar l'ermita de Santa Caterina del Montgrí tres monjos que venien de Montserrat.

—És l'escenari novel·lat on Mila, de Solitud, de Víctor Català, va viure amb Maties, el seu marit.

—No ho havia negat mai, ella, això. Senzillament perquè no havia estat a cap més altra ermita. La descripció que fa de la capella és molt fidedigna. Normalment, provava d'emascarar les coses que escrivia de manera que no hi hagués ningú que se sentís al·ludit. Com que a Santa Caterina encara hi havia ermitans, va substituir la imatge per la de sant Ponç. De Torroella en va dir Murons, nom segurament suggerit per les muralles que encara hi havia. I de Belcaire, Ridorta. Són noms que sembla que existeixin.

—Com també el que explica en el moment que il·luminen la capella posant oli a les cloves d'uns cargols bovers. És el que fan encara cada any a la processó de Verges, entre altres llocs.

—No s'inventava gaire res, la tia. Aquesta era una de les coses que la diferenciaven d'en Pla: que anomena la gent pel seu nom. Això li va costar moltes antipaties locals.

—En algun dels seus escrits, Pla també us anomena.

—I sortosament em deixa força ben parat com a compositor, encara que digués que ell pensava que tot el que jo feia per la sardana era picar ferro fred. Quan vaig publicar *Contra la falsa sardana*, va escriure'n un article elogiós a *Destino*. En el *Retrat de passaport* que dedica a Víctor Català també em deixa bé. Llavors, jo vivia al passeig de l'Escala, però no al Clos del Pastor, sinó a la casa que hi a un xic més enllà, que és, amb aquesta, l'única de tot el passeig on no s'han fet apartaments. Era de la meua germana gran, i avui és de la meua filla Montserrat.

—Vós i la vostra esposa vau tenir sis fills, veritat?

—Sí, però per desgràcia, en Jordi va morir de càncer l'any 2014. Penseu que ja tinc quatre besnéts. Vaig estar més de trenta anys fent classes com a professor de música a les Escoles Lletànies, de Barcelona, del 1950 al 1988. També vaig tenir una acadèmia i fins i tot vaig ensenyar música per corres-

Fa temps que penso que un neix allà on és la seva mare, però que en realitat és d'allà on vol morir

pondència. Les Escoles Laietània les havien fundat en Pere Blasi, la seva filla Fina i el seu gendre, el pedagog Josep Pereña. Ja ho he dit moltes vegades als meus fills: «Vosaltres heu tingut la sort que no vau haver de viure el franquisme». Trenta anys fent classes i ni una sola vegada no vaig haver de dir cap paraula en castellà!

—**Vau conèixer en Pere Blasi?**

—I tant! Els Albert, de Verges, eren parents de la seva esposa, la senyora Pujol. Va ser un gran geògraf i un bon mestre, molt vinculat a Torroella de Montgrí. Era un cau d'anècdotes i de coses divertides. Estimava Catalunya i la República. Havia fet l'exili amb en Corredor...

—**En Josep Maria Corredor, el secretari i biògraf de Pau Casals, que va morir a Perpinyà?**

—Això mateix! Tots dos van anar a l'exili a Montpeller. Com tants d'altres, també hi havia l'Alexandre Deulofeu, que, com que era un químic formidable, criaven hortalisses, tomates i tot això, a sota el llit. I encara van aprofitar l'exili per revalidar títols i per fer carreres.

—**En Pla, en canvi, no hi va anar, a l'exili.**

—Però es va haver d'absentar de Palafrugell perquè no hem d'oblidar que havia estat diputat provincial per la Lliga Regionalista d'en Cambó i això, llavors, equivalia a una sentència de mort. En retornar va viure un temps a l'Escala. És l'època que va escriure el volum *Retrats de passaport*. Un està dedicat a la meva tia. Anava cada vespre a fer la tertúlia al cafè de can Bofill. La feia petar amb el meu pare i amb el meu oncle, entre altres. Quan passava davant de casa xerràvem, perquè jo en aquell temps també col·laborava a *Destino*. Pla era molt diferent de la meva tia. Ella el rebia perquè era una gran senyora, en el sentit més noble de la paraula. En Pla ja intuïa que no li feia gaire el pes. Una vegada m'ho va preguntar directament. Vaig escapollir-me'n com vaig poder.

—**Quines van ser les vostres primeres composicions?**

—Van ser les sardanes el que em va anar obrint el camí cap a altres gèneres de concert. Jo sempre dic que la meua música té un denominador comú: el nostre país. Si voleu, després us faré sentir uns ballables que vaig compondre en els anys seixanta, quan una colla d'idealistes, encapçalats pel poeta Josep Maria Andreu ens havíem imposat el projecte de catalanitzar la música dels envelats. Un dels meus propòsits inicials era fer obres del gènere líric, a l'estil de la tan coneguda sarsuela *Cançó d'amor i de guerra*. Però vaig fer tard: el gènere estava ja en franca decadència.

—**Tinc entès que vau començar a principis dels anys cinquanta i vàreu dedicar una de les primeres sardanes a Pau Casals.**

—Vaig tenir aquest atreviment. Com que en aquells anys teníem la correspondència interceptada, la hi vaig fer portar per un seu nebot, un fill del seu germà Lluís. La carta que em va contestar és la joia de la corona del

meu arxiu-museu. Diu així: «Benvolgut senyor Albert. En Josep m'ha portat la seva sardana, partitures... Molt li agraeixo la seva dedicatòria, quin sentiment lliga amb el títol i la música. El felicito molt cordialment: Pau Casals». Més tard, va donar aquesta obra a violoncel·listes que eren deixebles seus. Alguna vegada l'he sentida interpretar per orquestres estrangeres.

—**L'arxiu-museu Lluís Albert està instal·lat al mateix habitatge «Solitud». Les dues habitacions de què es compon l'estança estan totalment dedicades a allotjar gravacions, records, objectes, dedicatòries, correspondència, retalls de premsa, etc. I, entre moltes altres coses, alguns dels instruments que ha tocat Lluís Albert. No pas tots, perquè ha tocat el piano, l'oboè, la tenora, la flauta de bec, l'acordió, la viola, l'orgue, la guitarra i alguns més. Tal com diu ell mateix:**

—«No n'he tocat cap de molt bé, però els he tocat una mica tots. Per poder dirigir bé, s'han de conèixer els instruments».

A l'exili, com que era un químic formidable, Alexandre Deulofeu criava hortalisses i tomates a sota el llit

—En una paret, també hi ha alguns programes de diferents actuacions de Lluís Albert. Un, del 25 de gener de 1959, és un gran cartell mural de l'estrena de la seva obra cabdal: el «Concert per a piano i orquestra», al Palau de la Música, sota la direcció d'Eduard Toldrà. Al cap d'uns anys, el novembre de 1982, la Diputació de Girona va proposar-li dirigir l'Orquestra de Cambra de Girona, cosa que va fer fins que aquesta formació es va dissoldre. Quan no ha d'anar enlloc, Lluís Albert passa bona part del dia a l'arxiu-museu. Aquelles il·lusions que li donen vida, tal com ens deia, però també una certa nostàlgia...

—Em vaig iniciar a la música sota la direcció de Miquel Francolí. El 23 de juny de 1940 vaig fer el meu primer concert de piano. Vaig interpretar Schubert, entre altres.

En aquest arxiu-museu, tinc tot el repertori que vaig escriure per a l'Orquestra de Cambra de Girona: més de tres-centes obres. Us podeu imaginar els milers de notes que hi ha? Tants

anys d'anar marcant notes m'ha quedat una tendinitis crònica! Ara per poder treballar —que encara no m'he cansat de fer-ho!— m'he de posar un aparell ortopèdic. Veieu? Jo havia tocat aquest oboè i també aquesta tenora, que per cert la va fer en Pardo de la Bisbal. I També tinc una tenora més antiga i un tible antic. Veieu totes aquestes flautes de bec de diferent mida? Doncs a base de guitarres i de flautes com aquestes jo feia tot d'adaptacions als alumnes de les Escoles Laietània. Cada any fèiem un concert al Palau de la Música amb la coral i orquestra. No se n'han fet mai més.

—Tothom us deu acabar demanant com penseu que s'ha d'anar adaptant la sardana.

—Fa uns anys es va celebrar a la Bisbal un simposi per renovar els instruments de la cobla. Vaig fer una dissertació en què demostrava que tots els instruments de la cobla estaven dos-cents anys endarrerits en relació amb els de l'orquestra, i que era inútil voler-hi buscar innovacions. Vaig anar demostrant

que al clarinet, a l'oboè o a l'instrument que vulguis s'havien anat posant tot de claus que no eren encara als instruments de la cobla. Amb els anys, els constructors han anat adoptant tots els suggeriments que proposava, començant pel to normal. Però va costar molt. Penseu que, quan en Touron, de Perpinyà, va construir el que ell en deia oboè-tenor, la primera tenora, tenia la intenció que l'adoptessin totes les bandes de música dels regiments de França. Buscava, naturalment, un rendiment econòmic. Van fer una primera audició el mes de desembre del 1849. Però no va quallar. Si no hagués estat, doncs, que en Pep Ventura el va adoptar per a la cobla, l'oboè-tenor hauria estat un de tants instruments inventats que haurien desaparegut. És com aquesta tenora baixa que han ideat fa poc. L'intent és molt lloable però és difícil que s'adopti, deixant de banda que tenores greus com aquesta ja havien existit a la cobla. Jo tinc partitures que no enganyen...

—Érem amb en Touron i amb el to de la sardana.

—Quan ell va fer el seu oboè-tenora, la nota la, que és el patró típic, era diferent a l'actual perquè, passats uns anys, hi va haver un congrés en el qual es va aprovar rebaixar-ne les vibracions. Però els instruments de la cobla van quedar amb un semitò més alt. És per això que per poder arribar al to normal afegien uns tudells al final de l'instrument per allargar-lo. Vaig haver de lluitar molt perquè els deixessin de banda i canviessin el to, com ja havien fet els clarinets o els oboès. Fins i tot vaig haver d'escriure un llibret sobre aquest tema. Es titula *Implantació del to normal a la cobla*. És de l'any 1949. Un dia en Conrad Saló, amb qui tenia bona amistat, em va dir: «Desenganya't, Lluís. Mentre jo sigui director de la Principal de la Bisbal, no tocarem mai en to normal». Ara ja ningú no en parla, i tots els instruments nous es construeixen en to normal, però en aquell temps els semblava que el to amb més vibracions d'abans, un semitò més alt, era més brillant».

Per poder dirigir bé s'han de conèixer els instruments

—Vós també vau trobar les sardanes més antigues.

—Eren en un manuscrit del fons Carreras i Dagas, del segle XVIII. No sé d'on ho devia treure, però segur que provenia d'algun lloc del Baix Empordà, de la banda de la Bisbal. La sardana actual és una derivació de la d'aquella època. La gent es confon: no té res a veure amb les sardanes que prohibien força segles abans. En deien sardanes i eren com una sarabanda. Un ball que es considerava obscè i que va ser molt popular en el segle XVII. Aquelles sardanes apòcrifes de què parlàveu les vaig trobar en un quadern procedent d'una casa noble del barri vell de Barcelona.

—L'any 1953 va escriure *Contra la falsa sardana*.

—Això té a veure amb la forma de ballar. En aquella època em va tocar escriure *Contra la falsa sardana* en

castellà, tot i que, com que copiava en català el que deien molts de testimonis, podem considerar que és un llibre bilingüe. L'any 2008, ja només en català, vaig publicar-ne un apèndix a Brau Edicions on corroboro encara més que les sardanes no s'havien ballat mai amb els braços caiguts. Hi apporto encara més proves. Una és sensacional. Vaig trobar-la gràcies a en Tomàs Mallol. Fa uns anys, en Tomàs va voler fer una projecció d'un reportatge cinematogràfic de les Fires de Figueres de l'any 1926. Em va trucar. «M'agradaria fer-ho com abans als cinemes muts: tu véns i hi toques el piano». Hi vaig anar. Es veien escenes de l'ofici, del mercat, de la fira... Fins que tot d'una vaig veure que ballaven sardanes. «Carai! T'has fixat en això?». «En què?», em va dir en Tomàs. «Que en tota la Rambla de Figueres no es veu ningú que balli amb els braços baixos!». És que fins i tot té

importància des del punt de vista patriòtic. Ballar els curts amb els braços baixos! Feia la sensació que érem un poble vençut... humiliat.

—I d'on va venir la moda aquella de ballar sardanes amb els braços abaixats?

—D'aquella gent d'*Educación y Descanso* que van començar a difondre-ho després de la guerra, en la dècada dels quaranta, guiant-se en el fet que, l'any 1922, Aureli Capmany havia publicat un llibre titulat *Com es balla la sardana*, on va escriure que s'havia de començar «posats els balladors formant cercle donant-se les mans mantenint els braços caiguts naturalment». L'autor de la innovació va ser el jove periodista Esteve Fontbernat, nascut a Estanyol (Anglès), director del periòdic *Lo Geronès* i germà gran del cèlebre polític Josep Fontbernat,

“ *Tots els instruments de la cobla estaven dos-cents anys endarrerits en relació amb els de l'orquestra* ”

col·laborador de Francesc Macià. Uns quants amics seus de la burgesia gironina, dels que havien pogut fer estudis universitaris a Barcelona, són els qui van fer conèixer aquesta falsa innovació a l'Aureli Capmany, el qual la va divulgar creient que era la forma tradicional de ballar la sardana.

—No em direu qui eren aquells giro-nins?

—Un d'ells, Josep Grahit —que més tard es va retractar—, fill de l'Emili Grahit, l'historiador dels setges de Girona. Un altre, l'arquitecte Masó i Valentí; l'Ensesa, futur promotor de s'Agaró... A més de defensar també a la revista *Destino* que a la sardana no s'havien ballat mai els curts amb els braços caiguts, com ja us he dit, vaig aportar tot de testimonis empordanesos que recordaven com es ballaven abans. Un d'ells, la meva tia, que, de jove, encara va veure ballar una vegada el contrapàs a Cinc Claus. Un altre, un bisbalenc, Josep Barceló i Matas, que es va casar en segones noces amb

Adela Trayter, l'amiga íntima de Víctor Català, i tots els nombrosos testimonis que figuren a la segona edició de l'any 2008 de *Contra la falsa sardana*.

—Tinc entès que, cada estiu, el matrimoni Barceló-Trayter venia a passar uns dies al Clos del Pastor. Justament, l'any 1947, Barceló va publicar un llibre de poemes titulat *El Clos del Pastor*. Víctor Català en va escriure el pròleg.

—Tenia molt bona relació amb els esposos Barceló. A la revista *Canigó* vaig fer una ressenya molt elogiosa del «Poema de l'Empordà», escrit per aquest prestigiós mestre bisbalenc. Per conducte del seu deixeble Josep Vergés vaig entrar a ser col·laborador del prestigiós setmanari *Destino*, el primer periòdic de després de la guerra en què hi va haver una secció de sardanes, i en el qual vaig donar a conèixer les meves troballes com a musicòleg. Vergés havia estat alumne de Barceló i Matas a l'època que feia classes a Palafrugell.

Convençut com està que la millor manera d'entendre'l és escoltant la seva música, durant més d'una hora la Judit i jo tenim el privilegi d'anar escoltant gravacions de música escrita o dirigida per ell. Neoromàntica, exuberant, molt melòdica, amb molta vitalitat i individualista, un punt trista, però no desesperançada, la música de Lluís Albert se situa als antípodes de la música ultramodernista. Comencem amb la sardana «Pel nostre ideal» i continuem amb la «Rapsòdia empordanesa número 2», el «Concert per a tenora i orgue» i el «Concert en sol menor per a piano i orquestra», conegut també com a «Concert de la Costa Brava». La seva música va molt més enllà i arriba a pertot, però els títols sovint exemplifiquen perfectament el seu punt de partida. I també el que ha provat de transmetre als seus fills i a tots nosaltres: l'amor al país.

Xavier Cortadellas és director de la Revista de Girona.

La seva música va molt més enllà i arriba a pertot, però els títols sovint exemplifiquen perfectament el seu punt de partida